

Jam *Brihad* vocabulo quid significetur quum noverimus, *Brihadamaram* et *Brihaddháravalám* libros minore desiderio deperditos lugebimus.

Haec voluminis pars anno 1802 exarata est. (WALKER 151^a.)

427.

Foll. 88—III. *Ajayapálae* lexicon homonymicum, *Nánárthasangrahas* appellatum. Incipit:

जयन्ति शास्तुः पदपंकजांकुराः

नखांशरच्छंद्र (नखांशवश्चंद्र) मरीचिकोमलाः ।

विनम्रदेवासुरमौलिषु श्रियं

वहंति ये [प्र]स्फुटमालतीघ्नजः ॥

वीक्ष्य पूर्वकविग्रंथानकाराद्यादिभिः पदैः ।

क्रमादजयपालेन कृतो नानार्थसंग्रहः ॥

Lexicon ipsum ab hoc disticho incipit:

अमृतं हृद्ये षीयूषे यज्ञशेषेऽप्ययाचिते ।

मुक्तौ तोयेऽमृता धात्र्यां गुडूचीपथ्ययोरपि ॥

Ajayapála primus omnium, quos equidem novi, lexicographorum, vocabula complurium significationum alphabetico ordine secundum initiales, non, qui sollemnis est grammaticorum Indicorum mos, secundum literas finales disposuit. Quum vero vocabula uno illo vinculo connexa, neque ordo alphabeticus in classibus singulis accurate observatus sit, lectori vocabulum quaerenti plerumque totum a litera quadam incipiens caput percurrendum est. Quod molestum est, neque plus quam duos vel tres imitatores invenit. In fontibus auctoris Śāśvatam fuisse principalem duabus mihi de causis persuasum est. Primum enim Ajaya, ut Śāśvata, ab iis vocabulis incipit, quae toto disticho, deinde ea tractat, quae versu, vel dimidiato versu tractanda erant, particulas ultimo cujusvis capitis loco ponit. Deinde nimia in quibusdam utriusque versibus similitudo conspicitur. Conferantur haec:

I.

Śāśv. संतानः संततौ देववृक्षे चापत्यगोत्रयोः ।

Ajay. संतानः संततौ गोत्रे देववृक्षे तथात्मजे ।

Viśv. संतानः संततौ गोत्रे स्यादपये सुरदुग्धे ।

Dhar. संतानः संततौ देववृक्षे चापत्यगोत्रयोः ।

II.

Śāśv. जंतोरवयवे कक्षाः कच्छवीरुत्तृणेषु च ।

कक्षा स्यात्परिधानस्य पश्चादंचलपल्लवे ॥

Ajay. कक्षो जंतोरवयवे तृणकच्छलतासु च ।

कक्षा तु परिधानस्य पृष्ठतो विहितांचले ॥

Med. कक्षा स्यादंतरीयस्य पश्चादंचलपल्लवे (ὁ μέγ' ἀναιδής)

स्पर्धापदे ना दोर्मूले कच्छवीरुत्तृणेषु च ॥

III.

Śāśv. सैरिंधी परवेश्मस्या स्ववशा शिल्पकारिका ।

Amar. सैरिंधी परवेश्मस्या स्ववशा शिल्पकारिका ।

Ajay. सैरिंधी परवेश्मस्य स्वतंत्रशिल्पियोपिति ।

Viśv. सैरिंधी परवेश्मस्य शिल्पकृत्स्ववशस्त्रियां ।

Dhar. सैरिंधी परवेश्मस्या स्ववशा शिल्पकारिका ।

IV.

Śāśv. आनर्तो नृत्यशालायां जने जनपदांतरे ।

Ajay. आनर्तो नृत्यशालायां जने जनपदांतरे । etc. etc.

Ajayapála ab Ujjvaladatta, Medinikara, Rāyamukūṭa, Śivadāsa, aliis recentioris aevi auctoribus citatur. Idem lexicon in codd. E. I. H. 312. et 1512. exstat.

Haec voluminis pars circiter annum 1820 exarata est. (WILSON 253^b.)

428.

Opera tria. Lit. Devan. Charta Europ. Foll. 166. Long. 11½. Lat. 9.

Foll. 1—90. (linn. 20.) *Maheśvarae* lexicon homonymicum, *Viśvaprakāśas* appellatum, anno 1111 compositum. Prooemium collatis codicibus duobus Londinensibus emendatum exscripsi: स्तुवीमहि महामोहकेशातंकभिषग्वरं । त्रैधातुकनिदानज्ञं सर्वज्ञं दुःखहानये ॥१॥ कलाविलासान्धकरंदविंदुमुद्राविनिद्रे हृदयारविंदे । या कल्पयंती रमते कवीनां देवीं नमस्यामि सरस्वतीं तां ॥२॥ कवींद्रकुमुदानंदकंदोद्गमसुधाकरं । वाचस्पतिमतिस्पर्धिशेषुषीचंद्रिकोज्ज्वलं ॥३॥ द्युभ्यन्क्षीराभिकक्षोलमालोह्लासियशःश्रियं । गुरुं वंदे जगद्गुरुं गुणरत्नैकरोहिणं ॥४॥ श्रीसाहसं कनूपतेरनवद्यविद्यवैद्यांतरंगपदपद्धतिमेव विधत् । यश्चंद्रचारुचरितो *Harichandranāmā* स्वव्याख्यया चरकतंत्रमलंचकार ॥५॥ आसीदसीमवसुधाधिपवंदनीये तस्यान्वये सकलवैद्यकुलावतंसः । शक्रस्य दद्य इव *Gādhipurādhīpasya Śrī-Kṛishṇa* इत्यमलकीर्तिलतावितानः ॥६॥ संकल्पसंमिलदनल्पविकल्पजल्पकल्पानलाकुलितवादिसहस्रसिंधुः । तर्कतयत्विनयनस्तनयस्तदीयो *Dāmodarah* सप्तभवद्विपजां वरेण्यः ॥७॥ तस्याभवत्सूनुरुदारवाचो वाचस्पतिः श्रीललनाविलासी । सद्द्वैद्यविद्यानलिलीदलेन *Śrī-Malhanah* सत्कुमुदाकरंदुः ॥८॥ यद्वातृजः सकलवैद्यकतंत्ररत्नरत्नाकरश्रियमवाप्य च *Keśavo* ऽभूत् । कीर्तनिकेतनमनिंद्यपदप्रमाणवाक्यप्रपंचरचनाचतुराननश्रीः ॥९॥ *Kṛishṇasya* (= *Keśavasya*) तस्य च सुतः क्षितपुंडरीकदंडातपत्तपरभागयशःपताकः । *Śrī-Brāhma* (श्रीब्रह्म codd.) इत्यविकलात्ममुखारविंदसोल्लासलास्यरतसांद्रसरस्वतीकः ॥१०॥ तस्यात्मजः सरसकैरवकांतकीर्तिः श्रीमान् *Maheśvara* इति प्रथितः कवींद्रः । निःशेषवाङ्मयमहार्णवपारदृष्ट्या शब्दागमांबुरुहधंडारविर्बभूव ॥११॥ यः साहसं कचरितादिमहाप्रबंधनिर्माणनैपुण्यगुणागणगौरवश्रीः । यो वैद्यकतयसरोजसरोजबंधुर्बुधुः सतां च कविकैरवकुड्मालेंदुः ॥१२॥ इयं कृतिस्तस्य